

УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

People
in Need

**ВПРОВАДЖЕННЯ
«COMMUNITY POLICING»
В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ВОЄННОГО
СТАНУ**

2023 р.

Зміст

ВСТУП	3
1. РОЗВИТОК СТАНДАРТІВ COMMUNITY POLICING В УКРАЇНІ	5
2. ВПРОВАДЖЕННЯ ІНІЦІАТИВИ «ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ ОФІЦЕР ГРОМАДИ»	12
3. РОЗВИТОК ІНІЦІАТИВИ «СУСІДСЬКА ВАРТА»	19
4. ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ДІАЛОГУ ЯК СОЦІАЛЬНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ	26
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ	34

Дослідження підготувала Громадська приймальня Української
гельсінської спілки з прав людини у місті Одеса.

Звіт підготовлено за фінансової підтримки чеської організації
People in Need, у рамках ініціативи SOS Ukraine. Зміст публікації не
обов'язково збігається з їхньою позицією.

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

I. ВСТУП

Реагування на безпекові виклики в умовах війни та воєнного стану стало фундаментальною потребою громад, що значно актуалізувало розвиток практик партнерської співпраці поліції та громади («Community Policing»). Функціонал органів поліції та пріоритети органів місцевого самоврядування значно змінились, і часто профілактика правопорушень відійшла на задній план. В той же час, впровадження різних інструментів «Community policing» в громадах продовжилось, хоча певні заходи загальмувались чи відтермінувались. З іншого боку, виклики воєнного стану дали поштовх до пошуку/вдосконалення інших рішень. Наразі проблеми та успіхи фактичного впровадження підходу співпраці поліції з громадою залишаються поза широкою увагою. Актуальність цієї проблеми значно посилює процес підготовки проекту національної концепції «Безпечна громада», що відповідно передбачає потребу зворотнього зв'язку від громадськості. Напрацювання у сфері розвитку «Community Policing» будуть корисними не лише під час війни, але і в процесі післявоєнного відновлення громад.

Ідея та концепція дослідження виникли завдяки звіту «Безпека та правопорядок в громадах поза бойовими діями в умовах воєнного стану»¹, яким зафіксовано значну активність на рівні громад щодо впровадження підходу «Community Policing». Мета цього дослідження – проаналізувати на прикладі Одеської області розвиток підходу «Community Policing» в умовах війни, визначити проблеми та перспективи співпраці громади з поліцією, а також сформулювати відповідні рекомендації. Основним фокусом дослідження визначена оцінка впровадження проекту «Полицейський офіцер громади», практики створення та діяльності груп «сусідської варті», а також використання інструментів діалогу при впровадженні ініціатив «Community Policing».

¹ <https://helsinki.org.ua/articles/bezpeka-v-hromadakh-doslidzhennia-v-odeskiy-oblasti/>

Впровадження «Community Policing» в умовах війни та воєнного стану

Для цілей дослідження використано доступний інструментарій роботи з відкритими даними – зокрема, аналіз публічної інформації (робота з офіційними вебсайтами органів поліції та громад, запити на публічну інформацію), аналіз публікацій ЗМІ. Також в цільових громадах дослідження впроваджені «польові» методи отримання інформації – зокрема, власне спостереження та інтерв'ю з представниками різних цільових груп. Варто зазначити, що в процесі збору даних виникали певні складнощі в доступі до офіційної інформації, що в умовах війни та воєнного стану цілком виправдано. Відповідно, важливою особливістю теми дослідження є швидка зміна контексту проблеми та недоступність (повна або часткова) певної інформації, що може впливати на оцінку ситуації та розроблені рекомендації.

Структура дослідження побудована таким чином, щоб послідовно висвітлити формування підходу «Community Policing» в Україні в довоєнний час та вплив на ці процеси викликів війни та воєнного стану. Перший розділ визначає засадничі принципи розвитку моделі «Community Policing» та її документальне закріплення в Україні. Другий розділ розкриває одну з найбільш масових ініціатив, яка впроваджується за ініціативи органів поліції – «Поліцейський офіцер громади». Третій розділ на прикладі однієї з громад показує трансформацію підходу «сусідська варта» з довоєнного часу до кінця 2022 року. Четвертий розділ описує потенціал та напрямки використання інструментів діалогу для розбудови безпечного середовища в громаді, зокрема започаткування та розвиток діалогових/консультативних груп в громадах.

1. Розвиток стандартів Community Policing в Україні

Термін «Community policing» не має усталеного перекладу та за змістом складається з двох понять: 1) «community» – громада; 2) «policing» – правоохоронна (або поліцейська) діяльність. Найкоротше визначення – це правоохоронна діяльність, орієнтована на громаду. Більш ширшим та більш відповідним змісту, є визначення, що це правоохоронна діяльність, орієнтована на потреби місцевої громади². Підхід «Community policing» почав розвиватись у Великобританії у XIX сторіччі, однак свою назву отримав у 1980-ті роки в США. Тоді професійна модель правоохоронної діяльності, що ґрунтувалась на статистичних показниках, часі реагування та технологіях, призвела до віддалення поліції від потреб громади, якій вона повинна служити. Тому на зміну традиційній професійній моделі правоохоронної діяльності, прийшла модель правоохоронної діяльності, орієнтованої на потреби місцевої громади.

Серед базових компонентів «Community policing» називають: організаційну децентралізацію; переорієнтацію патрулювання на двосторонню взаємодію з представниками громади; орієнтацію правоохоронної діяльності на наявні проблеми громади та встановлені відповідно до них пріоритети. До базових компонентів «Community policing» також відносять «видимість» поліції, її присутність на вулицях у форменому одязі, можливість мешканців громади побачити та поспілкуватись із поліцейськими. Використання підходу «Community policing» суттєво підвищує відчуття безпеки у місцевих мешканців, довіру до поліції та задоволеність її роботою.

Підхід «Community policing» побудований на принципах постійної комунікації, де: поліція та місцева громада разом відповідають за безпеку; поліція реагує на місцеві потреби й вимоги, які визначає громада; спілкування між населенням і поліцією є ефективним, а отже приносить відповідні результати; підхід до вирішення кожної з місцевих проблем є індивідуальним; співпраця спрямова-

² <https://bit.ly/3jrtSrW>

Впровадження «Community Policing» в умовах війни та воєнного стану

на на запобігання правопорушенням і створення плану запобіжної діяльності³. Таким чином, якщо узагальнити поняття «Community policing», можна відзначити, що це ціннісний підхід у щоденній роботі поліції, ядром якого виступають партнерські відносини між органами поліції та громадою.

Наприклад, поліцейський взаємодіє зі своєю громадою не лише власне під час виконання службових обов'язків. Якщо, наприклад, після служби офіцер бере м'яча, виходить у свій двір та грає в баскетбол з місцевими підлітками, – це також робота за принципом Community policing. Поліцейський знайомиться з хлопцями, розповідає про службу, на прикладах з життя пояснює, чому закон краще не порушувати, чому важливо бути людяним. Це можна укласти в план заходів, якийсь місячник? Звісно, ні. Ти ж не скажеш їм: «У мене є затверджений план бесіди, нумо працювати за ним». З 14–15-річними підлітками це не спрацює⁴.

Нормативне закріплення положень підходу «Community policing», в першу чергу, міститься в Законі України «Про Національну поліцію»⁵. Одним із головних компонентів поліцейської реформи стало врахування громадської думки при здійсненні оцінювання роботи поліції, що закріплено у ч. 3 ст. 11 Закону. Використання даних соціологічних та кримінологічних досліджень в оцінці роботи правоохоронних органів є загальноприйнятою світовою практикою. Взаємодія поліції з органами державної влади та органами місцевого самоврядування регулюється ст. 5 Закону, згідно з якою «поліція у процесі своєї діяльності взаємодіє з органами правопорядку та іншими органами державної влади, а також органами місцевого самоврядування відповідно до закону та інших нормативно-правових актів». Розділ II Закону присвячено принципам діяльності поліції, серед яких варто виділити відкритість та прозорість (ст. 9) та взаємодію з населенням на засадах партнерства (ст. 11). Останній пункт прямо стосується реалізації засад «Community policing»

³ <https://cop.org.ua/ua/community-policing/shcho-take-community-policing>

⁴ <http://dreamkyiv.com/pro-community-policing/>

⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

Впровадження «Community Policing» в умовах війни та воєнного стану

Зокрема, Законом визначено, що діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб. З метою визначення причин та/або умов учинення правопорушень планування службової діяльності органів і підрозділів поліції здійснюється з урахуванням специфіки регіону та проблем територіальних громад. Рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції. Оцінка рівня довіри населення до поліції проводиться незалежними соціологічними службами в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Як видно зі Звіту Національної поліції України про результати роботи у 2021 році⁶, довіра до органів поліції вимірюється, дані публікуються. У 2021 році, згідно з результатами дослідження, довіру до Національної поліції висловили 44% громадян. Основними причинами такого ставлення респонденти назвали особистий позитивний досвід взаємодії та досвід своїх родичів або знайомих, а також ввічливе спілкування та доброзичливість поліцейських, оперативність реагування, позитивну інформацію у ЗМІ тощо. Порівнюючи результати соціологічних досліджень, проведених протягом останніх двох років, у Звіті відзначається певна позитивна динаміка громадської думки щодо рівня довіри до поліції. Так, кількість громадян, які повністю або скоріше довіряли Національній поліції, у 2020 році складала 41%.

Ухвалена Стратегія розвитку системи Міністерства внутрішніх справ України до 2020 року⁷ передбачає роль МВС України у створенні умов розвитку безпечного середовища життєдіяльності. МВС України реформовано в орган управління в системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування державної політики в семи сферах, зокрема у сфері «надання поліцейських і адміністративних послуг». Це прямо вказує

⁶ https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit2021/Zvit_NPU_2021_.pdf

⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-2017-p#Text>

Впровадження «Community Policing» в умовах війни та воєнного стану

на перехід до реалізації сервісної функції поліції. Також Стратегія передбачила впровадження підходу залучення суспільства до процесу створення безпечного середовища. Це передбачає тісну співпрацю з територіальними громадами і суспільством у цілому, створення механізмів партнерства з інститутами громадянського суспільства, нетерпимість до корупції.

З початку повномасштабного вторгнення рф, функціонал підрозділів МВС змінився на 70 відсотків⁸. Окрім охорони правопорядку та безпеки, до обов'язків поліцейських додалися виявлення диверсійно-розвідувальних груп, розслідування воєнних злочинів (що складає 40 % від загальної кількості проваджень), організація роботи блокпостів, евакуація мирних жителів. Впродовж 2022 року оператори служби «102» забезпечили реагування на понад 8 млн викликів громадян. Завдяки превентивним заходам торік на 14% менше вчинено кримінальних правопорушень – 260 тисяч. Зниження майже на 40% крадіжок, хуліганств та з'валтувань, удвічі менше розбійних нападів та пограбувань, на 15% – тяжких тілесних ушкоджень зі смертельними наслідками, на 6% – тяжких тілесних ушкоджень⁹. Разом з тим, повномасштабне вторгнення рф призвело до масового вчинення її військовослужбовцями воєнних злочинів на тимчасово окупованих територіях України. Кількість особливо тяжких злочинів на цих територіях зросла у 2,7 раза. Зокрема зі злочинними діями окупантів пов'язано збільшення кількості вбивств, незаконних заволодінь транспортними засобами.

Зважаючи на виклики повномасштабного вторгнення рф, було внесено зміни до Закону України «Про Національну поліцію», якими передбачено розширення повноважень поліцейських на період введення в Україні воєнного стану та 60 днів після його припинення або скасування. Зокрема, під час дії воєнного стану атестування поліцейських не проводиться. Громадський контроль за діяльністю поліції також не здійснюється. Водночас законо-

⁸ <https://od.npu.gov.ua/news/funktional-pidrozdliv-mvs-zminyysia-na-70-vidsotkiv-deny-monastyrskyi>

⁹ <https://od.npu.gov.ua/news/u-2022-rotsi-natspolitsija-zabezpechyla-reahuvannia-na-8-mln-vyklykiv-hromadian>

Впровадження «Community Policing» в умовах війни та воєнного стану

давцем було доповнено Дисциплінарний статут Національної поліції України¹⁰ новим розділом, яким регламентовано порядок здійснення службового розслідування в період дії воєнного часу. Таким чином, навіть в період дії воєнного часу, у разі порушення поліцейським службової дисципліни, за наказом керівника поліції, може бути проведено службове розслідування щодо такої особи.

Варто відзначити активність держави щодо розробки концепції безпечної громади в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення – проекту національної концепції «Безпечна громада»¹². Створено робочу групу формування концептуальних засад та критеріїв функціонування безпекового середовища в територіальних громадах, до складу якої входять 24 фахівці з питань розвитку громад, громадської безпеки, цивільного захисту, керівники МВС та Мінрегіону, експерти неурядових організацій та асоціацій органів місцевого самоврядування. Співголовами робочої групи визначено заступника Міністра внутрішніх справ та заступника Міністра розвитку громад та територій. Напрацювання спільної робочої групи Міністерства внутрішніх справ України та Міністерства розвитку громад та територій мають стати основою для підготовки законодавчого поля із формування безпечного середовища в громадах.

Представники обох відомств підкреслили важливість підготовки такого документа¹³. В'ячеслав Негода, заступник Міністра розвитку громад та територій України, зазначив: «Завдання реформи місцевого самоврядування – створення спроможної громади, здатної вирішувати питання місцевого значення. Тому ми працювали в площинах фінансової, демографічної, економічної спроможності, створювали умови для формування комфортного середовища для проживання. Але комфорт – це не тільки про красиві парки, благоустрій території, а в першу чергу – про внутрішнє відчуття безпеки. До прикладу, коли ми говоримо, що спроможна громада – це також і якісні, доступні

¹⁰ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2337-19#Text>

¹¹ <https://decentralization.gov.ua/news/15558>

¹² <https://decentralization.gov.ua/en/news/15591>

Впровадження «Community Policing» в умовах війни та воєнного стану

послуги, то безпечна громада – це певні умови, за яких ці послуги людина отримує із задоволенням, в спокійному та комфортному середовищі. Актуальність теми зумовила, звісно, і війна. Концепція, ініційована МВС, готується спільно з Мінрегіоном, адже питання безпеки стосується багатьох питань, в тому числі пов'язаних із інфраструктурою, зокрема критичною».

Віталій Загайний, начальник управління регіональної політики Міністерства внутрішніх справ України: «Ми проаналізували життя мешканця громади, максимально врахували об'єкти, які розташовані на території громади, і з якими безпосередньо стикається кожен мешканець громади. На основі цього запропонували підхід до безпеки громади, який складається з двох основних компонентів: об'єкти та ситуації. Концепція «Безпечна громада» – це той документ, який узагальнює напрацювання, розуміння явищ і процесів, які об'єднані в єдине ціле. Без сумніву, безпека – це функція держави. Однак є багато ініціатив і починань, де окремі безпекові компоненти передаються на рівень територіальних громад. Спираючись на результати децентралізації, ми можемо розширити підходи до поняття безпечності. Сподіваємось, що нам вдасться об'єднати різні ініціативи та проекти, які дозволять посилити безпеку громад».

Завдання визначене Міністерствами, передбачало підготовку проекту Урядового розпорядження для затвердження Національної концепції «Безпечна громада» до жовтня 2022 року¹³. Наразі виглядає так, що є лише початковий проект концепції з 9-ти розділів, в яких викладено проблеми, що потребують вирішення, мета, завдання, принципи формування безпечних громад, інструменти, механізми реалізації, складові безпеки громади та критерії оцінювання рівня її безпеки, джерела фінансування. Зокрема, в презентації робочої групи визначено такі проблеми, що потребують вирішення: нечіткий розподіл повноважень у сфері безпеки між державою та громадами; застарі-

¹³ <https://www.minregion.gov.ua/press/news/oleksij-chernyshov-nacjonalna-koncepcziya-bezpechna-gromada-stane-osnovoyu-posylennya-bezpeky-u-kozhnij-gromadi/>

Впровадження «Community Policing» в умовах війни та воєнного стану

лі механізми взаємодії суб'єктів забезпечення безпеки громад; відсутність стандартів та методик оцінювання рівня безпеки громад.

Об'єкти концепції безпеки пропонуються такі: безпека публічних послуг, безпека інфраструктури, безпека в сім'ї і житлі, безпека ведення бізнесу, безпека праці, безпека дозвілля, безпека природного середовища. Ситуації, які охоплені: надзвичайні ситуації, порушення правопорядку, воєнний стан, інші випадки порушення безпеки. Передбачається впровадження критеріїв оцінювання рівня безпеки громад – комплексність (рівень безпеки об'єктів, готовність (наявність) безпекових управлінських структур, обізнаність жителів); збалансованість (заходи та досягнутий рівень безпеки є економічно обґрунтованими); результативність (визначається за рівнем нанесених або уникнутих збитків, своєчасністю надання безпекових послуг); доцільність (вказує на баланс між безпекою та свободою, враховує обґрунтованість запровадження обмежень, які викликані безпековими заходами).

Виклики повномасштабного вторгнення РФ актуалізували реалізацію положень Закону України «Про участь громадян у охороні публічного порядку і державного кордону»¹⁴. Як зазначили в Національній поліції України¹⁵, громадські формування, створені відповідно до цього Закону, співпрацюють з поліцією не тільки щодо забезпечення громадського порядку, а й у проведенні превентивних заходів щодо виявлення агентури ворога, розвідувальних груп та щодо небезпеки на територіях громад, де ведуться чи велися бойові дії. Органи місцевого самоврядування, створюючи громадські формування, за потреби можуть забезпечувати їх службовими приміщеннями, необхідним інвентарем та засобами зв'язку, паливно-мастильними матеріалами. Створення громадського формування при ОМС може відбуватися з ініціативи поліцейського офіцера громади або активних жителів громади.

¹⁴ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14#Text>

¹⁵ <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3517065-spivpraca-gromadskih-formuvannya-policiji-posilit-bezpeku-u-gromadah-ulead.html> .

2. Впровадження ініціативи «Поліцейський офіцер громади».

Поліцейський офіцер громади (ПОГ)¹⁶ – це безпековий проєкт Національної поліції України, мета якого забезпечити кожну територіальну громаду окремим правоохоронцем, який не тільки працюватиме, а й проживатиме на ввіреній йому території, буде повноправним представником своєї громади, знатиме її проблеми і безперервно надаватиме населенню якісні поліцейські послуги. Оскільки поліцейський офіцер стане повноправним представником своєї громади (яка візьме на себе частину фінансової підтримки його роботи), то й звітуватиме він не тільки перед керівництвом, але й перед самою громадою.

Як зазначив під час презентації проєкту в 2019 році¹⁷ тодішній міністр МВС, «ми пропонуємо суспільству новий рівень комунікації і поліцейського сервісу, так званий community policing. Мета проєкту – забезпечення кожної територіальної громади офіцером поліції. Проєкт охопить близько 30 тисяч маленьких міст України, в яких проживає 28 мільйонів громадян. Хто такий поліцейський офіцер громади? Це офіцер поліції, який орієнтований на вирішення безпекових проблем саме своєї територіальної громади. Він доступний до населення, тому що постійно знаходиться поруч з людьми». Голова Національної поліції України зазначив, що створення інституції поліцейського офіцера громади дозволить створити новий рівень поліцейського сервісу не лише у великих містах, де працює патрульна поліція, а й на всій території держави, у віддалених населених пунктах. Також проєкт допоможе забезпечити відкриту та тісну співпрацю громади та поліції заради створення безпечного середовища, де поліцейський офіцер – це частина громади.

Повноваження та принципи, на яких ґрунтується діяльність поліцейського офіцера громади визначені Законом України «Про Національну поліцію» та Інструкцією з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад¹⁸ Базові етапи реалізації проєкту «По-

¹⁶ <https://www.npu.gov.ua/diyalnist/reforma-policiyi/policejskij-oficer-gromadi>

¹⁷ <https://www.npu.gov.ua/news/v-ukraini-zapustili-proekt-politsejskij-ofitser-gromadi-dodano-video>

¹⁸ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text>

ліцейський офіцер громади»¹⁹: 1) встановлення, шляхом проведення відповідних інформаційних кампаній, співпраці з об'єднаними територіальними громадами, з метою оцінювання можливостей кожної громади з наступним підписанням меморандуму; 2) проведення відбору кандидатів на посади поліцейських офіцерів громади серед діючих працівників поліції (перевага надається дільничним офіцерам поліції); 3) навчання відібраних кандидатів на курсах підготовки за спеціально розробленою програмою тривалістю до 2,5 місяців із залученням іноземних експертів; 4) організація несення служби поліцейськими офіцерами громади, під час чого відбувається спочатку його знайомство з громадою, планування безпосередньої роботи щодо реалізації спільних проєктів з об'єднаною територіальною громадою, звітування перед нею; 5) здійснення контрольних заходів (регулярне оцінювання ефективності) з боку Національної поліції та вивчення громадської думки міжнародними експертами.

Правоохоронці за результатами відбору, були допущені до здачі комплексного іспиту. Навчальний процес для майбутніх ПОГів організовано за підтримки спеціалістів Міжнародної програми підвищення кваліфікації для органів кримінального розслідування Департаменту юстиції США (ICITAP)²⁰. Перед запуском навчальної програми, були проведені соціологічні опитування представників об'єднаних територіальних громад, що дозволило виокремити найбільш поширені види правопорушень, вчинення яких викликає занепокоєння у населення: крадіжки, тілесні ушкодження, домашнє насильство, вчинення правопорушень у стані алкогольного сп'яніння, самогонування, наркоманія, незаконне будівництво, поділ землі тощо. Вивчення результатів громадських опитувань дозволило сформулювати основні напрями підготовки майбутніх офіцерів громади: домедична, вогнева, тактична, функціональна підготовка, керування (у тому числі контраварійне) автомобілем, захист прав та інтересів дітей, безпека дорож-

¹⁹ https://www.univd.edu.ua/general/publishing/konf/29_05_2020/pdf/19.pdf

²⁰ <https://www.kmu.gov.ua/news/proekt-policejskij-oficer-gromadi-75-policejskih-rozpochali-navchannya>

Впровадження «Community Policing» в умовах війни та воєнного стану

ного руху, робота з базами даних, кримінальне провадження та методика розслідування окремих кримінальних правопорушень, охорона місця події, техніка опитування, кваліфікація злочинів, правові підстави затримання, принципи комунікації із населенням (Community Policing)²¹.

Для ефективної роботи поліцейських офіцерів громад були відкриті поліцейські станції – службові приміщення, що надаються поліцейському офіцеру громади для виконання покладених завдань в межах поліцейської дільниці. Поліцейська станція може також знаходитися в центрі безпеки. Приміщення поліцейської станції або центру безпеки будують або пристосовують існуючі будівлі під їх функції і створюють належні умови для роботи органи місцевої державної влади чи місцевого самоврядування (сільської, селищної, міської територіальної громади). Так, в липні 2022 року поліцейську станцію відкрили в Авангардівській ОТГ Одеської області. Забезпечуватиме правоохоронні функції на станції дільничний офіцер поліції Одеського районного управління поліції № 2 лейтенант поліції Станіслав Сунь. Окрім керівництва громади, відкриття поліцейської станції підтримав також місцевий бізнес. Так, забудовник житлового містечка «Артвіль» не лише виділив службове приміщення для поліцейського офіцера громади, а й частково профінансував разом з представниками місцевого самоврядування його житло. «Ми завжди підтримуємо якісні ініціативи голови та громади і з радістю взяли участь у цьому проекті. Адже розуміємо, що для перемоги повинні працювати всі фронти, в тому числі й тил – сукупність державних, політичних, бізнесових, економічних складових. Коли працює тил, якісно працюють військові», – зауважив забудовник житлового містечка Борис Голденштейн²².

15 грудня 2022 року в Одеській області відкрили поліцейську станцію для трьох поліцейських офіцерів громади в місті Рені²³. Вони обслуговуватимуть міську громаду та жителів ще сімох населених пунктів, розташованих довкола. Всі

²¹ https://www.univd.edu.ua/general/publishing/konf/29_05_2020/pdf/19.pdf

²² <https://od.npu.gov.ua/news/shche-odna-gromada-na-odeshchini-otrimala-politseysku-stantsiyu>

²³ <https://od.npu.gov.ua/news/na-odeshchyni-nabyraie-obertiv-bezpekovi-proiekt-politseyski-ofitser-hromady>

Впровадження «Community Policing» в умовах війни та воєнного стану

поліцейські офіцери громади – місцеві жителі, які мають за плечима до 20 років досвіду роботи в правоохоронних органах. Вони пройшли навчання за американською системою, набувши вміння надавати не лише правоохоронні послуги, але й послуги соціального спрямування. Також правоохоронців забезпечили катером та трьома автомобілями. В умовах воєнного стану, тотальної економії електроенергії поліцейська станція є також пунктом обігріву, де кожен, хто цього потребує, може зігрітися, підзарядити гаджети, отримати іншу допомогу. Відкриття такої станції було заплановано на 26 лютого 2022 року, проте через здійснення повномасштабного вторгнення рф було перенесено. «Йде 239-й день війни з росією, тож маємо бути пильними. Поліцейський офіцер кожного жителя знатиме особисто, а ви матимете його прямий номер телефону», - зазначив Ренійський міський голова Ігор Плехов²⁴.

Цього ж дня було відкрито поліцейську станцію в місті Арциз Одеської області. За рахунок коштів міського бюджету капітально відремонтовано приміщення для комфортної роботи поліцейського офіцера громади та відвідувачів поліцейської станції: облаштовано робочий кабінет, встановлено монітор для відеоспостереження, меблі, комп'ютерна техніка, в приміщенні є опалення, вільний доступ до мережі Інтернет²⁵. В Арцизі поліцейським офіцером громади став майор поліції Сергій Жарких, який виріс в цьому місті, тож точно знає потреби й турботи його жителів. Поліцейський пройшов навчання у вінницькому філіалі Харківського Національного університету внутрішніх справ, в правоохоронних органах він працює вже 20 років і тепер скерує свій досвід на цілодобову допомогу співмістянам²⁶. Після відкриття поліцейської станції в територіальному підрозділі поліції одразу ж відбулося відкриття музею правоохоронних органів, що з'явився завдяки активній участі місцевої влади, пенсіонерів органів внутрішніх справ, підприємців та громадськості. «В період російсько-української війни дуже важли-

²⁴ <https://reniyska-gromada.gov.ua/news/1666622779/>

²⁵ <http://www.arciz-rada.gov.ua/novini/3440-u-artsizkij-gromadi-vidkriili-pershu-stantsiyu-politsejskogo-ofitsera-gromadi>

²⁶ <http://www.arciz-rada.gov.ua/novini/3446-khto-takij-politsejskij-ofitser-gromadi>

Впровадження «Community Policing» в умовах війни та воєнного стану

вим є питання національно-патріотичного виховання молоді, і музей є своєрідним майданчиком, в якому ми маємо змогу презентувати професію поліцейського, історію внутрішніх справ, рідного краю, героїзувати наших воїнів, українців, що захищають нашу державу, передавати цю героїзацію від серця до серця», – зазначив начальник ГУНП в Одеській області Микола Семенишин під час екскурсії музеєм²⁷.

Важливо відмітити, що поліцейські офіцери громад активно долучилися до роботи з вразливими категоріями людей, що особливо актуально в умовах війни. В першу чергу, це торкається напрямку протидії домашньому насильству. За інформацією поліцейських, найбільший сплеск правопорушень цієї категорії реєструється у святкові дні, коли громадяни під дією алкоголю не контролюють свою поведінку, через що побутова сварка переростає у бійку і може мати адміністративні та кримінальні наслідки. Так, поліцейські офіцери Балтської громади разом із соціальними працівниками відвідали за місцем мешкання громадян, які перебувають на обліках у поліції за скоєння домашнього насильства. Їх колеги з Ананьєва теж тримають під постійним контролем родини, один із членів яких перебуває на обліках за домашнє насильство. Особливу увагу при цьому поліцейські приділяють родинам із дітьми, адже вони не повинні бути свідками сварок між батьками, знуцань одне з одного та отримувати психологічні травми²⁸.

У Біляївській ОТГ Одеської області поліцейські разом з громадою долучилися до благодійної акції «Подаруй свято дітям з Херсонщини». Ініціювали її органи місцевої влади та самоуправління, спільно з громадським об'єднанням «Біляївська самооборона» та центром надання соціальної допомоги «Родинне коло». Акція тривала п'ять днів, протягом яких збирали солодоці, іграшки, книжки, одяг, засоби гігієни. Окремим подарунком для дітей будуть медові пряники – їх матері-поліцейські виготовляли і прикрашали разом зі своїми дітьми²⁹.

²⁷ <https://od.npu.gov.ua/news/politseisku-stantsiiu-ta-filial-muzeiu-politsii-odeshchyny-vidkryly-sohodni-v-artsyzi>

²⁸ <https://od.npu.gov.ua/news/podilski-politseiski-provodiats-preventyvni-profilaktychni-zakhody-na-terytorii-obsluhovuvannia-spriamovani-na-protydiu-domashnomu-nasylstvu>

²⁹ <https://od.npu.gov.ua/news/na-odeshchyni-u-biljaiskii-oth-politseiski-razom-z-hromadoiu-doluchylysia-do-blahodiinoi-aktsii-podarui-sviato-ditiam-z-khersonshchyny>

Поліцейські офіцери громад стали також і частиною пілотного проєкту «Вихователь безпеки», який на Одещині стартував в серпні 2022 року³⁰. Меморандум про співпрацю та партнерство підписали представники ГУНП в Одеській області, ГУ ДСНС України в Одеській області, Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації, Савранської селищної ради та Вигодянської сільської ради. «Вихователь безпеки» – це пілотний проєкт, ініційований минулого року під час форуму «Україна. Безпечна громада» Міністерством внутрішніх справ, Національною поліцією та Державною службою з надзвичайних ситуацій у співпраці з Міністерством освіти, Міністерством розвитку громад та територій, освітнім омбудсменом, Асоціацією міст України, Асоціацією об'єднаних територіальних громад, Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ) та власне громадами. Вихователь безпеки – це цивільна особа, основним завданням якої, після проходження відповідного навчання, є виявлення і припинення правопорушень у межах навчального закладу, участь у превентивних заходах і внесення пропозицій щодо посилення безпечного освітнього середовища. Проєкт передбачає удосконалення партнерства та комунікації поліції, рятувальників, закладів освіти, громади, батьківського та учнівського врядування задля створення для дітей вільного від булінгу, наркотиків і насильства середовища³¹.

Перші «класи безпеки» з'явилися в Березівській та Южненській громадах Одещини за ініціативи місцевих підрозділів поліції та ДСНС і підтримки органів місцевої влади й самоврядування³². Пізніше спеціалізовану кімнату відкрили в лицей Знам'янської сільської територіальної громади Березівського району³³. У ній дітей навчатимуть правилам безпеки життєдіяльності, пожежної, мінної, особистої безпеки, здорового способу життя, надавати домедичну допомогу в умовах надзвичайних ситуацій тощо. Приміщення оснащені всім необхідним навчальним устаткуванням: інформаційними стендами, літературними матеріалами, муляжами вибухонебезпечних предметів, макетами спорядження поліцейських

³⁰ <https://od.npu.gov.ua/news/na-odeshchini-startue-pilotniy-proekt-vikhovatel-bezpeki>

³¹ <https://od.npu.gov.ua/news/na-odeshchini-ziavlylsia-persh-vykhovatel-bezpeky-v-osvitnomu-seredovishchi>

³² <https://od.npu.gov.ua/news/na-odeshchini-u-shkolakh-vidkryly-persh-dva-klasy-bezpeky>

³³ <https://od.npu.gov.ua/news/politsejski-riatuvalnyky-ta-osvityany-prodovzhuut-realizovuvaty-vseukrainskyi-pilotnyi-proiekt-klas-bezpeky-v-zakladakh-osvity-odeshchyny>

Впровадження «Community Policing» в умовах війни та воєнного стану

та рятувальників, різними видами вогнегасників й аптечками тощо. В січні 2023 року подібні класи відкрилися в навчальних закладах сіл Долинське та Олександрівка Долинської сільської територіальної громади³⁴. Поліцейські разом із колегами з Державної служби з надзвичайних ситуацій привітали дітлахів з відкриттям цих вкрай корисних класних кімнат і провели перші заняття, на яких розповіли про алгоритм дії при виявленні небезпечних предметів, виникненні пожежі, дорожньо-транспортній пригоді, нагадали правила поведінки на льоду.

Один з основних принципів діяльності поліцейських офіцерів громад – це звітування перед місцевою громадою про свою роботу. Звіт поліцейського офіцера громаді – це періодичне (не рідше ніж двічі на рік) інформування виконавчого органу місцевого самоврядування територіальної громади про стан дотримання правопорядку на поліцейській ділянці в межах територіальної громади та вжиті заходи із запобігання правопорушенням. В рамках дослідження ми ознайомились з одним із звітів поліцейського офіцера громади. З листопада 2021 року капітан поліції та лейтенант поліції як перепідготовлені фахівці приступили до виконання покладених на нас завдань згідно функціональних обов'язків поліцейських офіцерів громад. Звіт доступний на вебсайті Вилківської громади Одеської області, рішенням сесії №1814 «Про звіт поліцейських офіцерів громади за січень-вересень 2022 року» його було прийнято до відома та відмічено позитивну роботу поліцейського офіцера громади³⁵. Окрім статистичних показників, які показують профіль та динаміку правопорушень в громаді, поліцейськими офіцерами громади відзначено і проблемні моменти. «Аналізуючи стан в громаді та аналізуючи діяльність ПОГ в громаді, ми розуміємо, що необхідно посилити нашу роботу у взаємодії з лісничим Вилківського лісництва та Дунайським біосферним заповідником по відношенню до протидії порубки лісових насаджень в лісі та на островах. Робота в цьому напрямку ускладнена для ПОГ в зв'язку з відсутністю службового водного транспорту».

³⁴ <https://od.npu.gov.ua/news/shche-dva-klasy-bezpeky-dlia-shkoliariv-zapratsiuvaly-na-terytorii-podilskoho-raionu>

³⁵ <https://vylkivska-gromada.gov.ua/docs/1280403/>

3. Розвиток ініціативи «Сусідська варта»

В умовах війни та воєнного стану ефективним інструментом підвищення безпеки в громаді стали групи «сусідської варти». Такий підхід дозволяє підвищити рівень безпеки окремого мікрорайону завдяки активній позиції сусідів та налагодженій співпраці з місцевою владою та поліцією. Основний акцент у такій діяльності - розуміння того, що безпечно середовище це відповідальність не лише правоохоронних органів та місцевого самоврядування, але і самих мешканців. В Україні останній час підхід «сусідської варти» як програми взаємодії поліції і громади отримав свій розвиток, сама ж «сусідська варта» вже понад 30 років працює у багатьох країнах світу, зокрема в Канаді, Сполучених Штатах Америки, Естонії тощо³⁶.

«Сусідська правоохоронна діяльність» (neighborhood policing) описується як подальший розвиток принципів community policing³⁷. Ця технологія базується на залученні мешканців громади до виконання правоохоронних функцій. Головним елементом цього підходу є піший патруль, організований мешканцями громади. Зразком є поширена програма превенції «Сусідська взаємодопомога» (англ. Neighborhood Watch). Поряд із громадським патрулюванням у рамках цього підходу мешканцями громади здійснюється збір інформації про криміногенні локації та конкретні проблеми. Поліція відповідає збільшенням уваги до виявлених «гарячих точок», у яких концентруються правопорушення (англ. hotspot policing). Це здійснюється через встановлення відеоспостереження, покращення освітлення, зміну маршрутів патрулювання та інше. Цей підхід також базується на принципах проблемно-орієнтованої правоохоронної діяльності. Велика увага приділяється впливу на причини правопорушень через широке залучення ресурсів місцевої громади, основним серед яких є розуміння відповідальності за свою власну безпеку самих місцевих мешканців.

У Великобританії така система, фінансування якої здійснюється за рахунок місцевих органів

³⁶ https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/350/Bezpeka_Hromad.pdf

³⁷ <https://bit.ly/3jrtSrW>

Впровадження «Community Policing» в умовах війни та воєнного стану

влади, має такі елементи: рекомендації поліції громадянам щодо гарантування власної безпеки, безпеки сусідів, підвищення безпеки житла, у тому числі щодо використання замків та інших технічних засобів, маркування майна, захисту від пожежі; підготовка анкет та проведення опитування мешканців щодо виявлення слабких ланок у системі заходів майнової безпеки (листи опитування містять пункти про правила поведінки та дотримання безпеки житла); участь громадськості в роботі комісій щодо попередження злочинності; пропаганда заходів програми³⁸.

Таким чином, в основі підходу «сусідської варти» лежить взаємодія громади, влади і поліції, коли мешканці разом із правоохоронцями стежать за порядком разом. «Сусідська варта» – це інструмент, який надає можливість громаді вільно спілкуватися з поліцією та спільно вирішувати проблеми безпеки. Такий проект запроваджений в обласних центрах і в сільських місцевостях України. Наприклад, така ініціатива започаткована в селах Віта-Поштова та Юрівка Києво-Святошинського району Київської області³⁹. У ній беруть участь свідомі мешканці, які готові самоорганізовуватися, щоб разом дбати про свій будинок, територію, ефективно взаємодіяти один з одним та з поліцією задля комфортного та безпечного проживання у своїх громадах. Члени громад повідомляють правоохоронцям про підозрілі ситуації, вчинені злочини, ведуть діалог про попередження правопорушень тощо.

Схожий підхід використовує план інформування населенням працівників поліції «Чужий в селі»⁴⁰ (досвід ГУНП в Житомирській області). Щоб вирішити проблеми з безпекою та запобігти правопорушенням, поліція Житомирської області запропонувала жителям негайно повідомляти про сторонніх осіб, протиправні дії, конфліктні ситуації серед мешканців, появу в селі автотранспорту, який не належить мешканцям села, та іншу інформацію,

³⁸ <http://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/viewFile/1395/1442>

³⁹ https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/350/Bezpeka_Hromad.pdf

⁴⁰ https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/350/Bezpeka_Hromad.pdf

яка, на думку особи, що її надає, може бути корисною для працівників поліції. Правоохоронці розробили злагоджений план реагування на такі повідомлення і назвали його «Чужий в селі». План передбачає комплексну систему організаційних та практичних заходів, в основу якої покладено принцип негайного надходження, реєстрації та відповідного реагування на інформацію від населення району.

В Одесі ініціатива «Сусідської варти» почала розвиватись наприкінці 2021 року в мікрорайоні «Чорноморка». За своєю суттю, «сусідська варта», – це активні мешканці будинку, мікрорайону, громади, які спостерігають за всім, що відбувається довкола, долучаються до вирішення виявлених проблем безпеки, про які сповіщають одне одного, поліцію та органи місцевого самоврядування – по-яснює заступник начальника Управління превентивної діяльності ГУНП в Одеській області Дмитро Абраменко. У поліції наголошують – це зовсім не означає, що правоохоронці, на яких покладено ці завдання, делегують їх до людей, бо не йдеться про затримання зловмисників⁴⁰. Йдеться про те, щоб виявити та поінформувати поліцію, рятувальників та місцеві органи влади про проблеми з: освітленням на вулицях та в під'їздах; замками на дверях; розбитими вікнами; захаращеними проїздами; несправними пожежними гідрантами; покинутими тваринами; втраченими речами; старими деревами, що можуть впасти; людьми, які опинилися в небезпечному стані і потребують допомоги; підозрілими особами; підозрілими автомобілями. Щоб учасники «Сусідської варти» могли взаємодіяти один з одним, правоохоронцями, рятувальниками та місцевою владою було створено групу в одному з месенджерів. До неї приєдналися найактивніші жителі, дільничні офіцери поліції, представники місцевої влади. Територію «Сусідської варти» позначили інформаційно-профілактичними пам'ятками з посиланням на публічний канал, що дозволить долучитися всім, хто цього ще не зробив, але бажає.

⁴¹ <http://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/viewFile/1395/1442>

Впровадження «Community Policing» в умовах війни та воєнного стану

З початку повномасштабного вторгнення, самоорганізація активних мешканців громади набула форму груп самооборони, як, наприклад, в Біляївській громаді Одеської області. Спочатку створення самооборони населених пунктів громади було ініціативою групи небайдужих мешканців, але її одразу підхопила міська рада. Це було щоденне патрулювання населених пунктів громади на автомобілях разом з поліцією, пішохідне патрулювання. Облаштування блок-постів та забезпечення їх всім необхідним для якісної роботи та своєчасного виявлення порушників. Громадська ініціатива, яка народилася серед небайдужих мешканців ОТГ та була підтримана міською радою – перейшла у постійне фінансування палива для заправки машин, надання всебічної допомоги для самооборонців, – відзначив Біляївський міський голова Михайло Бухтіяров⁴². «Поліцейські нас проінформували про зниження злочинності на території громади на 80%. Зараз громадська ініціатива переформувалася у громадське об'єднання, яке офіційно зареєстрували».

Яким чином відбулась трансформація груп «сусідської варти» в умовах війни та воєнного стану, можна прослідкувати через досвід Татарбунарської громади Одеської області. Перші дві пілотні групи «сусідської варти» з'явилися в місті Татарбунари у 2019 році (по вулиці Папаніна та Степовій) завдяки співпраці Громадського центру правосуддя та відділення поліції №2 Білгород-Дністровського РВП ГУНП в Одеській області. Керівник Громадського центру правосуддя Леонід Семененко підкреслив, що «сусідська варта» – це не лише підвищення рівня безпеки в громаді, але і формування довіри до працівників поліції. «Сусідська варта» ґрунтується на простій ідеї – помічаю щось підозріле та одразу реагую.

Можна виділити декілька елементів в діяльності «сусідської варти»: «безпека житла» (мешканці дбають про безпеку власного будинку/вулиці та звертають увагу на будь-які підозрілі дії), «взаємодія з поліцією» (люди постійно обмінюються інформаці-

⁴² <https://bilyayivka.city/articles/222896/chim-zajmayetsya-misceva-vlada-pid-chas-vijni-intervyu-z-golovoyu-bilyayivskoi-gromadi>

Впровадження «Community Policing» в умовах війни та воєнного стану

єю з поліцією, яка в свою чергу регулярно звітує про виконану роботу), «турбота про територію» (жителі дбають про благоустрій своєї території та створюють умови, які сприяють зменшенню кількості злочинів). «Однією з переваг запровадження «сусідської варти» є те, що мешканці вулиць налагоджують контакт не лише з поліцейськими, але і між собою. Важливо те, що кожен самостійно й добровільно приймає рішення долучитись до «сусідської варти» та своїми діями не замінює роботи поліцейських. Тобто патрулювання, переслідування та затримання правопорушників – це обов'язок поліцейських, а «сусідська варта» допомагає зробити такі дії правоохоронців більш оперативними та ефективними».

З перших днів повномасштабної агресії РФ проти України, групи «сусідської варти» активно включились до протидії викликам війни та воєнного стану, що поставило питання збільшення їх кількості за рахунок долучення старостинських округів, розширення питань співпраці, а також узгодження каналів швидкої та безпечної комунікації. В жовтні 2022 року було здійснено оцінку роботи груп «сусідської варти» в довоєнний період та їх можливу адаптацію до умов воєнного стану. Також було проведено консультації з основними суб'єктами співпраці – зокрема, міською радою та відділенням поліції. Так, 18 жовтня керівник Громадського центру правосуддя Леонід Семененко та голова районної Ради ветеранів МВС Віктор Яременко провели зустріч з міським головою Андрієм Глущенко. 25 жовтня в офісі Громадського центру правосуддя відбулась зустріч керівника місцевого відділення поліції, підполковника поліції Віктора Дудки, голови районного Ради ветеранів МВС Віктора Яременко, голови Громадського центру правосуддя Леоніда Семененко та волонтерок Світлани Вигорницької та Олени Токмак.

В результаті таких консультацій, 4 листопада 2022 року було узгоджено та підписано Протокол координації та співпраці груп «сусідської варти» в м. Татарбунари з органами безпеки та правопорядку в умовах воєнного стану. Підписантами Протоко-

Впровадження «Community Policing» в умовах війни та воєнного стану

лу стали Татарбунарський міський голова Андрій Глущенко, начальник відділення поліції №2 Білгород-Дністровського районного відділу поліції ГУНП в Одеській області Віктор Дудка, начальник З6 ДПРЧ 2 ДПРЗ ГУ ДСНС України в Одеській області Юрій Солонарь, керівник Громадського центру правосуддя в м. Татарбунари Леонід Семененко, координатори груп «Сусідська варта» Валентина Ганська та Тамара Данільченко. Протоколом узгоджено сфери співпраці, визначено відповідальних за координацію осіб та збільшено кількість груп «сусідської варти» до десяти (дві в місті Татарбунари та вісім в старостинських округах Татарбунарської міської ради).

Основними сферами співпраці з відділенням поліції визначено: повідомлення про підозрілих людей та транспортні засоби в мікрорайоні, повідомлення про порушення в мікрорайоні обмежувальних заходів в умовах воєнного стану (комендантська година інше), повідомлення про вчинені правопорушення чи спроби їх вчинити, участь у якості понятих при здійсненні слідчо-оперативних дій, допомога в пошуку необхідних відеозаписів на приватних відеокамерах, допомога в пошуку свідків та доказів вчинених правопорушень, допомога в поширенні орієнтувань та інших повідомлень органів поліції, допомога при здійсненні заходів забезпечення публічного правопорядку та превенції в мікрорайоні.

Основними сферами співпраці з органами ДСНС визначено: повідомлення про пожежі, надзвичайні ситуації різного типу та вибухонебезпечні предмети в мікрорайоні, повідомлення про ситуації, що можуть призвести до пожежі чи надзвичайної ситуації в мікрорайоні, допомога в проведенні інформаційно-просвітницьких та навчальних заходів з безпечного поводження, допомога в проведенні профілактичних заходів, допомога в облаштуванні в мікрорайоні пунктів обігріву. Питання співпраці груп «сусідської варти» з Татарбунарською міською радою – повідомлення про порушення правил благоустрою, сприяння

Впровадження «Community Policing» в умовах війни та воєнного стану

в здійсненні заходів з благоустрою, повідомлення про неналежну роботу системи оповіщення, сприяння в обладнанні укриттів, інформування мешканців про місцезнаходження укриттів та правила їх використання, допомога в здійсненні заходів з енергетичної безпеки в мікрорайоні, допомога в облаштуванні в мікрорайоні пунктів обігріву, повідомлення про наявність житлових будинків, які покинуті їх власниками та знаходяться без догляду.

Один з актуальних напрямків роботи груп «сусідської варти» – сприянням забезпечення енергетичної безпеки, роботи системи оповіщення та упорядкування укриттів. Напередодні зимового періоду, представники груп «сусідської варти» допомагають перевіряти системи опалення, електричні мережі та системи водопостачання. Також проводиться просвітницька робота з мешканцями щодо більш раціонального використання приміщень, їх утеплення, забезпечення альтернативних варіантів енергоносіїв.

4. Використання інструментів діалогу як соціальної технології.

За визначенням української експертної діалогової спільноти, «діалог» (фасилітований діалог) як процес трансформації та вирішення конфліктів – це спеціально підготовлений груповий процес, який відбувається за допомогою ведучого-фасилітатора та має на меті покращення розуміння/стосунків між учасниками або покращення розуміння/стосунків між учасниками з одночасним прийняттям рішень щодо спільних дій або вирішення конфлікту у спосіб, що передбачає рівну можливість учасників зустрічі висловлювати власні думки⁴³.

Діалог є інструментом, що надає можливість всім зацікавленим сторонам взяти участь у розв'язанні конфлікту/суперечки, покращенні стосунків або прийнятті рішення (на відміну від авторитарного підходу, де виключною відповідальністю наділені особи з владними повноваженнями). Важливим є залучення учасників з різноманітним досвідом та з різних груп населення, у тому числі вразливих та дискримінованих, наприклад, нацменшин, жінок, неповнолітніх, людей з політичними поглядами, які є відмінними від загальноприйнятих тощо.

Традиційно діалог найчастіше затребуваний у миротворчій практиці. Особливості діалогів в Україні – це застосування методу як для втручання у конфлікти, що виникли через збройне протистояння на сході країни, так і для супроводу структурних реформ поліції, освіти, охорони здоров'я, децентралізації. Ідея використання методу діалогу для адаптації принципів «Community policing» у громадах базується на спільних рисах базових характеристик, компонентів «Community policing» та принципів, можливостей діалогу⁴⁴.

Активізація громади – «Community policing» передбачає збільшення участі громади у прийнятті рішень та відповідь поліції на конкретні проблеми місцевої громади. Діалог є майданчиком, де

⁴³ http://ipcog.org.ua/upload/resursi/IMP-dialogue--Standards-24_03_18.pdf

⁴⁴ <https://bit.ly/3jrtSrW>

Впровадження «Community Policing» в умовах війни та воєнного стану

всі зацікавлені члени громади, ті, хто виключений із процесів офіційних обговорень, можуть брати участь у визначенні, визнанні та вирішенні проблем. Розробка планів спільних дій – правоохоронна діяльність у «Community policing» це партнерство, діяльність «разом з громадою». Діалог це тривалий процес, серія зустрічей, націлених на створення стійких взаємовідносин, спрямованих на створення планів спільних дій із розподілом відповідальності за кожний пункт плану на учасників діалогу.

Профілактика – як і «Community policing» орієнтована на превенцію правопорушень у співпраці з місцевою громадою, так і діалог, завдяки великому обсягу отриманої від учасників інформації про проблеми, допомагає побачити не тільки наявні проблеми, а й засоби запобігання рецидивам. Пряме спілкування – діалог здатний забезпечити реалізацію компонента «видимість» поліції, а саме надає можливість мешканцям громади побачити поліцейських та поспілкуватись із ними під час спільної роботи на діалогових зустрічах. Якісні, довгострокові зміни – «орієнтація на вирішення довгострокових проблем» як ще один компонент «Community policing» відгукується можливостям діалогу, який націлений на якісні зміни, структурні перетворення, сталі результати.

Також на етапах реалізації «Community policing» діалог може бути корисним при виявленні проблем та встановленні пріоритетів. Інформацію про гострі проблеми та конфлікти у громаді надають учасники діалогових зустрічей, яких запрошують відповідно до певних критеріїв залежно від поставлених завдань. Наприклад, безпосередні учасники подій (конфліктів, спорів), представники різних професійних, соціальних груп та галузей, органів влади, громадські активісти, представники певних територій (мікрорайонів, віддалених населених пунктів) та інше. Інформація, надана учасниками діалогових зустрічей, може доповнювати дані спеціальних досліджень, а за відсутності

Впровадження «Community Policing» в умовах війни та воєнного стану

коштів на проведення таких досліджень – якісно замінити їх. Учасники діалогової групи є експертами ситуації у громаді, здатними проранжувати проблеми за критеріями «терміновості», значущості, наявності ресурсів для вирішення (час, гроші, люди)⁴⁵.

Оскільки діалог це гнучкий неформальний процес, діалогова група може збиратися в будь-який час, коли на те є потреба (ускладнення ситуації у стосунках мешканців з будь-якого питання, резонансний злочин та інше) та вносити пропозиції до Програми безпеки місцевої громади, оперативного вирішувати, які дії слід вчинити. Публічне звітування поліції за результатами виконання Програми також може проходити під час діалогової зустрічі або із запрошенням її учасників. Ще однією підставою для використання діалогу у втіленні реформи поліції є його здатність формувати довіру у стосунках учасників діалогу. Для цілей розвитку підходу «Community policing» більше використовується діалог на місцевому рівні, який відбувається всередині або між спільнотами. Діалог місцевого рівня, як правило, не призначений для вирішення великих проблем. Діалог на місцевому рівні може допомогти вирішити місцеві проблеми й поліпшити міжособистісні стосунки всередині та між спільнотами.

Наразі однією із найбільш затребуваних сфер діалогових практик є взаємовідносини між мешканцями громад та внутрішньо переміщеними особами (ВПО). За оцінками експертів, кожна громада, що не знаходиться в окупації чи зоні бойових дій, прийняла від кількох сотень до десятків тисяч ВПО та в міру своїх можливостей забезпечила всім необхідним. За таких обставин часто кількість населення в самих громадах збільшилась на 50-100%, а інколи і в кілька разів. Збільшилось навантаження на інфраструктуру, транспорт, соціальну сферу, подекуди виникають розбіжності у поглядах, настороженість або соціальна напруга. Ті громади, що зможуть вчасно та ефективно

⁴⁵ <https://bit.ly/3jrtSrW>

Впровадження «Community Policing» в умовах війни та воєнного стану

залучити нових мешканців, отримують переваги у вигляді зменшення соціальної напруги, посилення кадрового потенціалу, залучення додаткових фінансових, матеріальних та інвестиційних ресурсів, стійкості до потенційних конфліктів в період інформаційних воєн. Одним із інструментів, як це зробити, є професійно фасилітований діалог, який відкриває нові можливості для порозуміння та врахування потреб різних груп місцевих жителів та ВПО в умовах воєнного часу, а також допомагає краще підготувати громади до процесів повоєнного відновлення та залучення додаткових ресурсів⁴⁶.

В другій половині 2022 року, в українських громадах відновилась практика використання інструментів діалогу для розбудови безпечної громади. Так, у вересні 2022 року, представники Консультативної місії Європейського Союзу (КМЄС) у Чернівецькій області розпочали ініціативу «Діалог із безпеки громади» – першу з початку повномасштабного російського військового вторгнення. «Під час війни потреба в діалозі між громадянським суспільством і правоохоронними органами є важливою як ніколи. Ми повинні мати інструменти проти гібридної війни та корупційних загроз, які «підривають» суспільство, – наголосив Єссе Сеппала, в.о. керівника операційного департаменту Консультативної місії ЄС⁴⁷. Представники громадських організацій, органів державної влади та правоохоронці обговорили, як пом'якшити виклики для громад Чернівецької області, в тому числі для понад 100 тисяч внутрішньо переміщених осіб, які оселилися тут. Серед пріоритетів вони відзначили безпеку громад, підтримку переселенців, боротьбу з гендерним насильством і дезінформацією.

У Вінницькій області громадські організації, які входять до Мережі «Місто змістів», ініціювали проведення заходу «Діалоги задля безпеки» – для обговорення доступності укриттів для людей з інвалідністю та маломобільних людей. «Облаштування укриттів у Вінницькій громаді задля без-

⁴⁶ <https://u-lead.org.ua/news/86>

⁴⁷ <https://www.euam-ukraine.eu/ua/news/trust-between-the-police-and-local-communities-euam-starts-community-safety-dialogue-in-chernivtsi-region/>

пеки мешканців і мешканок станом на сьогодні є задовільним. Проте не завжди до укриттів під час сигналу повітряної тривоги можуть потрапити люди з інвалідністю різних нозологій та маломобільні люди (зокрема, мами або батьки з дітьми у візках). Не завжди можуть бути поінформовані про сигнал тривоги нечуючі люди», – розповіла Голова координаційної ради Мережі «Місто змістів» Галина Сегеда⁴⁸.

У 2021 році низкою громадських організацій у партнерстві з німецькою миротворчою організацією «Форум громадянської служби миру» (forumZFD) в Одеській області було впроваджено ініціативу, направлену на підготовку та залучення представників місцевих громад у розв'язанні конфліктів, що виникають в громаді за допомогою впровадження роботи діалогових ініціативних груп⁴⁹. Участь в проекті дозволила громадам вибудувати власні системи роботи зі складними ситуаціями, мати доступ до фахового супроводу. До проекту долучились Саф'янівська, Суворівська, Красносільська, Березівська, Татарбунарська, Слобідська територіальні громади. Діалогова ініціативна група об'єднує активних жителів громади, що спільно працюють над аналізом, попередженням та трансформацією конфліктних ситуацій в громаді. Наприклад, до Суворовської діалогової групи входять представники депутатського корпусу, активісти, працівники апарату ради, місцеві підприємці. В жовтня 2021 року відбулась чергова зустріч членів Суворовської діалогової ініціативної групи⁵⁰. На ній обговорювалися питання формування добросусідських відносин між населеними пунктами громади, а також питання налагодження діалогу між місцевими депутатами та виборцями.

Вже в кінці 2022 – початку 2023 року подібна практика знову отримала розвиток, на цей раз за ініціативи Регіонального представництва КМЕС в Одесі. Наприкінці січня 2023 року команда організації відвідала Саф'янівську та Ренійську громади

⁴⁸ <https://mistozmistiv.vn.ua/2022/11/08/u-khaby-vidbudutsia-dialohy-zadlia-bezpeky/>

⁴⁹ <https://www.facebook.com/forumZFD.Ukraine/posts/pfbid0v1aWrukPrQgTxoGTAXCiBE MEaDU4tFSMs3pupR5YVzhmCLjk ByrGnbZaQC3PtXwSl>

⁵⁰ <https://samoorg.com.ua/blog/2021/11/01/y-selyshhisuvorovo-izmayil'skogo-rajonu-rozpochala-svoyu-robotu-dialogova-inicizatyvna-grupa/>

поблизу українсько-румунського кордону⁵¹. Головна мета візиту – запровадити консультативні ради громади. Це регулярні зустрічі, на яких поліція, місцева влада, активісти, лікарі, вчителі та підприємці збираються для обговорення та пошуку місцевих рішень місцевих проблем. «Безпечне середовище в громаді створюється спільними зусиллями її мешканців та поліції. Співпраця з метою покращення рівня безпеки в громаді допомагає налагодити відкриті та довірливі стосунки між жителями та поліцейськими», – заявив старший радник КМЄС з питань загально правоохоронної діяльності Георгіос Покас. «Цими днями ми відвідуємо Ренійський та Ізмаїльський райони для створення консультативних рад громади. Ми сподіваємося, що ця ініціатива покращить діалог та рівень довіри між поліцейськими офіцерами громади та місцевими мешканцями».

Серед переваг створення консультативних груп громади експерти КМЄС відзначають: покращення відносин між місцевими мешканцями та поліцією через встановлення місцевих партнерств; поліпшення комунікації та обміну інформацією для запобігання та розкриття злочинів; зміцнення довіри та покращення загальної якості життя в громаді. «Триваюча війна змінила звичний спосіб життя нашої громади. Величезний потік внутрішньо переміщених осіб, відключення електроенергії та надмірна кількість вантажівок із зерном у нашому районі змусили нас креативно підходити до вирішення проблем та працювати разом задля забезпечення безпечного середовища», – зазначила голова Саф'янівської громади Наталія Тодорова.

Окремо варто згадати про роботу т.з. «поліції діалогу» для цілей публічної безпеки. У 2018 році наказом Міністерства внутрішніх справ була затверджена Концепція запровадження в діяльності органів та підрозділів Національної поліції скандинавської моделі забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів. Йшлося насамперед про досвід Швеції та

⁵¹ <https://www.euam-ukraine.eu/ua/news/how-we-support-the-odesa-regional-police-in-building-public-trust/>

Данії: ці країни першими у світі почали формувати «діалогові» підрозділи поліції. За основу там узяли дослідження англійських психологів, які вивели вдосконалену модель поведінки натовпу під впливом соціальної ідентичності. Ключовими в роботі поліції діалогу є чотири принципи, яких тепер дотримуються і в Україні: сприяти проведенню масових заходів, володіти інформацією, комунікувати та застосовувати диференційований підхід⁵².

Одеса стала другим в Україні містом (після столиці), де створили підрозділ превентивної комунікації «Поліція діалогу». Це був пілотний проект за скандинавською моделлю забезпечення публічної безпеки та порядку, викликаний необхідністю змін до його підходу в нашій країні. «Першим випробуванням для новоствореного підрозділу стала робота під час роковин подій в Одесі 2 травня 2014 року, коли відбулися сутички та масові заворушення між патріотично налаштованими громадянами та футбольними ультрас з одного боку та громадянами з проросійськими поглядами з іншого, внаслідок яких загинули люди», – згадує капітан поліції Крістіна Мажар⁵³. До початку війни щомісяця лише на території Одеси відбувалося до пів сотні масових заходів різної направленості. Комунікаційникам доводилося працювати з організаторами акцій, керівниками політичних течій і рухів та просто небайдужими громадянами. Зараз в країні війна, і до їхніх обов'язків додалася робота з переселенцями та профілактичні заходи на узбережжі з роз'ясненнями заборон перебування цивільного населення у пляжних зонах.

⁵² <http://dreamkyiv.com/zapobigaty-konfliktu-i-nasylstvu-slovom-yak-pratsyuye-politsiya-dialogu/>

⁵³ <https://od.npu.gov.ua/news/politsiya-dialogu-odeshchini-vidznachae-profesiynne-svyato>

⁵⁴ <https://www.euam-ukraine.eu/ua/news/dialogue-platform-meets-to-try-and-ensure-peaceful-odesa-pride/>

В рамках цього напрямку, потрібно відзначити роботу діалогової платформи для забезпечення мирного перебігу маршу рівності в Одесі у 2018 році. Приблизники, а також противники заплановано в Одесі маршу рівності зустрілися в рамках ініціативи губернатора регіону за підтримки Консультативної місії Європейського Союзу (КМЄС) та Національної поліції України⁵⁴. Ця «діалогова плат-

форма» успішно об'єднувала людей із протилежними поглядами й раніше, наприклад, напередодні річниці подій 2 травня. Такий формат зустрічей, що організовуються до початку масових акцій, відображає кращі міжнародні практики щодо мінімізації ризиків виникнення насильства під час проведення масових заходів та захисту права на мирні зібрання. «Одеській марш рівності є прикладом заходу, коли на вулиці виходять групи людей із радикально різними поглядами та висловлюють свою точку зору», – сказав Пол Кірван, регіональний координатор КМЄС у м. Одеса. Робота правоохоронних органів у цей день полягає в захисті права бути почутим, а також, щоб інші різні думки висловлювалися у мирний спосіб». Діалогова платформа дала можливість начальнику НПУ Одеської області ознайомити учасників заходу з інформацією про плани правоохоронців щодо забезпечення мирного перебігу маршу рівності в Одесі. Експерти КМЄС зі свого боку поділилися досвідом керування подібними заходами в країнах ЄС. У заході взяли участь активісти громадської організації «Гей-Альянс Україна», що організує заходи в рамках «Одеса Прайд», громадської ЛГБТ-організації «Ліга», а також представники громадських організацій правих поглядів.

Висновки та рекомендації

Модель «Community policing» в Україні набуває статусу домінуючої моделі організації правоохоронної діяльності, яка характерна орієнтацією на потреби громади та партнерством між поліцією та громадою. Базовими характеристиками «Community policing» є збільшення участі громади у прийнятті рішень та відповідь поліції на конкретні проблеми місцевої громади. Поліція виконує сервісну функцію та впроваджує підхід «проактивної поліцейської діяльності», орієнтованої на превенцію правопорушень у співпраці з місцевою громадою.

Можна виділити такі основні компоненти моделі «Community policing»: близькість, видимість і доступність поліції; орієнтація на вирішення довгострокових проблем; проактивність та превенція; багатосторонні (у т. ч. міжвідомчі) партнерські відносини; активна участь мешканців громади у правоохоронній діяльності. Основні засади підходу «Community policing» закладені у Законі України «Про Національну поліцію» та Стратегії розвитку системи Міністерства внутрішніх справ України до 2020 року. Проте наразі не вистачає комплексного нормативного закріплення стандартів такої моделі як для органів поліції, так і для місцевого самоврядування.

Такі завдання може виконати Національна концепція «Безпечна громада», розробку якої наприкінці 2022 року розпочала спільна робоча група Міністерства внутрішніх справ України та Міністерства розвитку громад та територій. Наразі виглядає так, що є лише початковий проект цієї концепції, в яких викладено проблеми, що потребують вирішення, мета, завдання, принципи формування безпечних громад, інструменти, механізми реалізації, складові безпеки громади та критерії оцінювання рівня її безпеки, джерела фінансування. Зокрема, серед напрацювань робочої групи виділена проблема застарілих механізмів взаємодії суб'єктів забезпечення безпеки громад. Модель «Community policing» зокрема і представляє собою сучасний формат такої взаємодії.

Впровадження «Community Policing» в умовах війни та воєнного стану

З початком повномасштабного вторгнення РФ до України 24 лютого 2022 року, функціонал органів поліції значно змінився. До обов'язків поліцейських додалися виявлення диверсійно-розвідувальних груп, розслідування воєнних злочинів, організація роботи блокпостів, евакуація мирних жителів. Такі виклики певною мірою загальмували та/чи відтермінували впровадження різних інструментів «Community policing», які розвивались в довоєнний період.

В той же час, загальний курс на партнерство поліції та громади було збережено. В умовах війни та воєнного стану діючі ініціативи «Community policing» більше тяжіють до забезпечення цивільної безпеки мешканців громад та захист/підтримку вразливих груп. В рамках дослідження, виділено найбільш ефективні інструменти «Community policing» – ініціативи «Поліцейський офіцер громади» та «Сусідська варта», а також роботу діалогових груп в громадах. Після певної паузи в перші декілька місяців повномасштабного вторгнення, Національна поліція України продовжила у співпраці з територіальними громадами розвиток проекту «Поліцейський офіцер громади».

Зокрема, в Одеській області продовжили відкривати нові поліцейські станції, призначені раніше поліцейські офіцери громад (ПОГ) в умовах воєнного стану зберегли контакт з громадою. Важливо зазначити той факт, що окрім підтримки територіальних громад, роботу поліцейських офіцерів громад в складних умовах війни підтримав місцевий бізнес. Так, забудовник житлового містечка «Артвіль» в Авангардівській громаді Одеської області не лише виділив службове приміщення для ПОГ, а й частково профінансував разом з представниками місцевого самоврядування його житло. У своїй повсякденній роботі ПОГ долучились до різних програм підтримки вразливих груп (дітей, жертв домашнього насильства, ВПО) та продемонстрували окремі кейси ефективного звіту перед громадою.

Впровадження «Community Policing» в умовах війни та воєнного стану

«Сусідська варта» в тих громадах, де вона зберегла активність, показала свою ефективність в нових умовах воєнного стану. Такий підхід дозволяє підвищити рівень безпеки окремого мікрорайону завдяки активній позиції сусідів та налагодженій співпраці з місцевою владою та поліцією. Основний акцент у такій діяльності - розуміння того, що безпечно середовище це відповідальність не лише правоохоронних органів та місцевого самоврядування, але і самих мешканців. Дослідження показує, яким чином відбулась трансформація груп «сусідської варти» в умовах війни та воєнного стану в Татарбунарській громаді Одеської області.

Розвиток ініціативи «Сусідська варта» в Татарбунарській громаді пройшов шлях від двох «пілотних» груп у 2019 році до десяти груп сусідської варти в листопаді 2022 року. Окрім чисельного зростання, було формалізовано співпрацю груп «сусідської варти» з органами безпеки та правопорядку в умовах воєнного стану. Відповідний спільний протокол підписаний між міською радою, відділенням поліції, підрозділом ДСНС, Громадським центром правосуддя та уповноваженими представниками груп «сусідської варти». Окрім вже звичної профілактики та повідомлення про правопорушення поліцію чи ТрО, групи «сусідської варти» займатимуться актуальними безпековими проблемами воєнного стану – зокрема, сприянням забезпечення енергетичної безпеки, роботі системи оповіщення та упорядкування укриттів.

Ідея використання методу діалогу для адаптації принципів «Community policing» у громадах базується на спільних базових характеристиках компонентів «Community policing» та діалогу. Використання діалогу дозволяє оперативно отримувати інформацію стосовно місцевих проблем, гнучко корегувати пріоритети та хід виконання безпекових програм, сприяє порозумінню між різними сторонами та відомствами стосовно ключових

проблем безпеки місцевої громади. Також діалог сприяє підвищенню рівня довіри населення до поліції та мотивації громадян до активних дій у співпраці з поліцією.

В другій половині 2022 року в Одеській області відновились ініціативи з роботи діалогових/консультативних груп в громаді. Це регулярні зустрічі, на яких поліція, місцева влада, активісти, лікарі, вчителі та підприємці збираються для обговорення та пошуку місцевих рішень місцевих проблем. Такі ініціативи покращить діалог та рівень довіри між поліцейськими офіцерами громади та місцевими мешканцями. Наразі однією із найбільш затребуваних сфер діалогових практик в громадах можна виділити взаємовідносини між мешканцями громад та внутрішньо переміщеними особами (ВПО). Професійно фасилітований діалог відкриває нові можливості для порозуміння та врахування потреб різних груп місцевих жителів та ВПО в умовах воєнного часу, а також допомагає краще підготувати громади до процесів повоєнного відновлення.

В рамках дослідження, виділено наступні рекомендації:

- активізувати розробку проекту Національної концепції «Безпечна громада» з широким залученням громадськості та експертів;
- включити до положень проекту Національної концепції «Безпечна громада» практики «Community policing» як сучасного формату взаємодії суб'єктів забезпечення безпеки;
- включити до навчальних програм підготовки/перепідготовки керівників та фахівців місцевого самоврядування, керівників та фахівців Національної поліції актуальний досвід впровадження «Community policing» в умовах воєнного стану;

- провести в громадах оперативний локальний аналіз щодо безпекових викликів в умовах війни та воєнного стану та пріоритизувати спільні завдання для поліції та місцевого самоврядування;
- органам місцевого самоврядування більш активно фінансово та організаційно підтримувати роботу поліцейських офіцерів громад та залучати до такої підтримки місцевий бізнес;
- провести незалежну оцінку впровадження проекту «Поліцейський офіцер громади» з визначенням досягнень, проблем та рекомендацій;
- для поліцейських офіцерів громад включити регулярний навчальний компонент стосовно комунікації в громаді в умовах воєнного стану та роботи з різними вразливими групами (включно з ВПО та жертвами воєнних злочинів);
- впровадити в громадах додаткові заходи з публічного звітування/консультацій з громадою для поліцейських офіцерів громад, які б передбачали комунікацію не лише з депутатським корпусом, але і з представниками різних груп в громаді;
- описати модельні рекомендації щодо створення та роботи «сусідської варті» в умовах війни та воєнного стану та поширити їх серед зацікавлених громад;
- провести навчання в громадах щодо організації діалогових зустрічей, методики проведення модерованих діалогових заходів, що спрямовані на порозуміння та врахування потреб різних груп місцевих жителів.

Українська Гельсінська спілка з прав людини (УГСПЛ) – найбільша асоціація правозахисних організацій України, що об'єднує 27 правозахисних недержавних організацій. Спілка сприяє розвитку гуманного суспільства, що базується на повазі до людського життя, гідності та гармонійних стосунків між людиною, державою і природою через створення платформи для співпраці між членами Спілки та іншими учасниками правозахисного руху.

04070, м. Київ, вул. Фролівська, 3/34
Тел. +38 044 485 17 92
факс +38 044 245 99 24
<http://www.helsinki.org.ua>
e-mail: office@helsinki.org.ua

